

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România şi străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON N. 226.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ŞI ADMINISTRAȚIA
Str. Prundului Nr. 15

INSERATELE
se primesc la administra-
ția. Prețul după tarife
și învoială.

Manuscrisele nu se în-
napoiază.

„Războiul și boalele legate de el“

De Dr. med. Mircea Mocanu.

Galiția Ian. 1915.

Intre nenumerabilele consecințe de tot soiul și mai totdeauna de tristă memorie ale războiului ocupă un loc de frunte boalele infecțioase și neinfecțioase. Are să fie în această privință de un extrem interes statistic războiul actual, dar fiind că aceasta lipsește, căci, durere, războiul nu vrea să ia un sfârșit, ca curiozitate și ca o motivare a importanței temei noastre voi cita cifre statistice din războaiele trecute.

Așa în războiul româno-rus-turc din 1877/78 au murit de boli 58.794 (tifus 43.985 — dizenterie 13.095, malarie 1293, scorbut 338, vărsat 83), iar de arme au murit 34.742. (Statistica se referă numai la Ruși).

În războiul civil american dela 1861—1865 au murit de boli 61.395 (tifus 34.843, dizenterie 9431 — malarie 10.063, vărsat 7058), de arme 11.035

În războiul din Crimeea din 1854—56 au murit de boli 31.615 (cholera 11.196, tifus 17.575, malarie 1795, scorbut 1109) iar de arme 20.240 (statistica se referă numai la francezi).

Disproporția cazurilor de moarte cauzate de boli și de arme este inversă în statistica germană a războiului franco-prusiac din 1870/71, în care serviciul sanitar e deja mai bine organizat. Astfel în acest război au murit cu totul de boli 11.447 (tifus 8789 — dizenterie 2380 vărsat 278, iar de arme au căzut 28.278. (Statistica se referă numai la nemți).

Sau în cifre mai simple: în războiul ruso-turc numărul celor morți de boale a fost de 188-ori mai mare, decât a celor morți prin arme, în războiul din Crimeea de 7-8 ori mai mare, iar în războiul franco-german e de 2 ori mai mare numărul celor căzuți de arme.

După această introducere de date statistice îmi rămâne, ca să descriu pe scurt fiecare din bolile principale, cari bântuie în războaie și la urmă modul de apărare, care e absolut același la toate bolile, ce

ne interesează.*) Boalele de cari vreau să vorbesc sunt: *Colera, Tifusul abdominal, Tifusul exantematic, Dizenteria*. În câteva cuvinte am să mai amintesc din bolile războiului actual încă *Tetanusul și Scorbutul*. Bineînțeles, că în război mai obvin cazuri dese izolate, nu epidemice de alte boli ca: bolile reumatismale, ischias, pleuritele, pneumoniile, apicitele (Tuberculoza vârfului plămânului) de cari nu ne putem ocupa. Deasemenea nu amintesc nici un cuvânt despre vărsat, căci, fiind azi obligatorie prin lege vaccinarea contra vărsatului, această boală obvine extrem de rar.

Cholera. Mai întâi un dat statistic important: În războiul pruso-austriac din 1866 soldații prusaci au adus boala în Boemia, de aci s'a extins la noi în Ungaria cauzând în populațiunea civilă 153.000 de îmbolnăviri cu 70.000 de cazuri de moarte. E boală endemică în India mai cu seamă la delta Gangesului. O produce bacilul colerei descoperit de prof. Dr. Koch în 1883. Boala se răspândește prin a) apă infectată de bolnavi b) prin contactul intim cu bolnavii c) prin alimente infectate d) prin muște. Simptomele pe scurt următoarele: Bolnavul se simte subit rău, varsă și are dureri extrem de tenace cu intensive dureri intestinale. În scaun adesea sânge, sudori reci, temperatură subnormală. O sete teribilă îl chinuște pe bolnav din cauza continei diareice fluide. Ochiul căzuți în fundul capului cu cearcă vinește în jurul lor. Contractuții în mușchii membrilor inferioare și în alți mușchi. Pierderea conștiinței, moartea de cele mai multe ori deja în 48 de ore dela îmbolnăvire, în alte cazuri foarte rare întocmai rare îmbunătățirea lentă a simptomelor și, fiind bolnavul, într'un tratament bun, salvarea definitivă.

Câteva cuvinte despre terapia specială a colerei: Odihna de pat, ca nutriment lapte, ca beutură limonadă. Dintre medicamente: calomel, creasot, bolus alba, preparate de opiu apoi introducerea a unei soluțiuni de 1% tannin. Le amintesc numai ca orientare, căci aplicarea lor e chemarea și sarcina medicului.

(Va urma).

*) Colegii medici să nu ia în nume de rău, că la descrierea diferitelor boli o să trec intenționat cu vederea peste multe, cari pentru noi ca medici sunt foarte importante — dar în articol de ziar nici nu se pot scrie și ar îngreuna orientarea generală, care e scopul principal al temei mele.

Situația în Bucovina. Din Mamornița se comunică cu data de Sâmbătă următoarele ziarului „Universul“:

Persoane șosite astăzi din Vatra-Dornei la Cernăuți povestesc că eri s'au auzit acolo puternice canoade.

Incercările Rușilor de până acum de a forța trecătorile Carpaților au fost paralizate de austriacii concentrați acolo în număr mare. Intreaga intenție rusă se întoarce la Cernăuți. Rușii după mai multe încercări și după ce au avut de suferit pierderi colosale, se văd siliți să renunțe momentan la o acțiune mai serioasă.

Aproape zilnic sosesc la Cernăuți noi trupe rusești, mai cu seamă cazaci și tătari. Cele două regimente șosite eri din Turkestan au plecat spre Vatra-Dornei spre a întări flancul stâng, care întâmpină mari greutăți din cauza vremii nefavorabile. Zăpada căzută în ultimele zile este de un metru.

Șeful statului major german despre război. „Berliner Correspondenz“ publică un interview cu șeful statului major general din Berlin, Moltke, care a declarat între altele:

Nimeni în Germania n'a voit războiul; am fost provocați în așa mod încât nu puteam răspunde altfel. Numai interesele politice ale Angliei au deslățuit acest război, pregătit de îndelungă vreme de ea. Deciziunea de a începe războiul a fost enorm de greu împăratului. Trebuie ținut seamă cât este de mare răspunderea unui suveran conștiincios care trebuie să puie în joc sângele poporului său. Deoarece împăratul a făcut aceasta, este că a fost în joc viața sau moartea națiunii.

D-I Moltke a încheiat zicând:

Vom învinge de sigur și vom obține nu numai o pace onorabilă dar o pace care va exprima superioritatea noastră. Trebuie numai să ne susținem încă cu multă stăruință; avem nevoie de toate forțele noastre căci războiul poate dura încă multă vreme, până când în cele din urmă Dumnezeu ne va ajuta. Putem avea ferma încredere că Germania nu va peri.

Din război.

In tranșeele pădurii Argonne.

Grație încrederii marelui stat major general, am primit permisiunea să pătrund singur în adâncimile pădurii Argonne, până la linile unde au avut loc luptele mari ale lunii acestela, și am putut asista la lupte.

Pe ultimul drum practicabil pentru un auto mi-a trebuit o jumătate de zi, până să ajung în mijlocul pă-

Papa despre războiul popoarelor.

Din Roma se anunță:

Vineri dimineața Papa a pronunțat la consistoriu o alocuțiune, în care a exprimat adâncă sa durere pentru războiul funest, observând că lunile urmează lunilor, fără să apară speranța că acest măcel va înceta. A adăugat, că dacă nu poate grăbi sfârșitul flagelului, și-a depus toate silițiile spre a-i micșora urmările dureroase. Papa ca suprem interpret și revindicat al legii eterne proclamă, că nimeni n'are dreptul de a vătăma justiția, însă adăogă, că n'ar fi folositor de a amesteca autoritatea pontificală în chiar conflictele beligeranților. Scaunul apostolic trebuie să îmbrățișeze în același simțământ de caritate pe toți luptătorii, văzând într'unii nu interese speciale, cari îl deosebesc, ci binele comun al credinții care-i face frați.

Papa declară, că gândul său se întoarce mai mult acolo unde observă o mai vie afecțiune către Tatăl comun și amintește în această privință poporul belgian și scrisoarea adresată cardinalului de Malines.

Face în urmă apel la simțăminte de umanitate ale celor cari au trecut peste granițele națiunilor inamice pentru ca regiunile invadate să nu fie devastate în mod inutil, și celor a căror patrie este supusă inamicului ca dorința de a-și recăștiga independența să nu-i împingă a împiedeca ordinea publică, înăutând astfel moravurile și condițiunile.

Termină invitând a se face rugăciuni pentru sfârșitul războiului și anunță, că în acest scop a ordonat cum se știe două servicii divine expiatorii.

Vaticanul și Franța.

Din Roma se anunță: Cardinalul Gaspari a declarat unui redactor al ziarului „Matin“ că nu poate să fie nici o îndoielă asupra neutralității sincere și loale a Sfântului Scaun. Vaticanul nu se va lăpăda nici odată de menirea sa apostolică pusă în slujba intereselor adevărate ale popoarelor și a cauzei păcii universale. Cardinalul secretar de stat a mai adăogat, că dorește să se stabilească cât de curând raporturi normale între Vatican și Franța, în interesul lor reciproc.

durei, unde am fost adăpostit la statul major al unei diviziuni, într'un bordeiu de doi metri adâncime, acoperit cu bărne. Am stat acolo două zile și două nopți. La lumina zilei înalța apoi în tranșeele cele mai înalțate și putul vizita chiar o sapă (șanțuri de apropiere la atacul unei fortărețe), care înălțase până la câțiva metri distanță de poziția dușman.

Au fost puține expedițiuni, de iarnă în istoria universală, care să fi putut arăta atâtea străduințe, ca în pădurea Argonne. Aci este un teren argilos cu multă apă, în care calul se confundă adesea până la burtă. O pădure de copaci cu frunză deasă cu doi până la trei metri înălțime de tufă, care este adeseori străbătut de copăcei spinoși și lujeri de mure. Regiunea în genere este deluroasă cu albi adânci, în care se află pârăe și livezi mlăștinoase. Pe straturile de argilă grasă se adună apă.

Unele culmi înguste sunt compuse din teren pietros, care îngreunează foarte mult construcția tranșeeilor.

Luptele cele mai aprige au loc

SITUAȚIA pe câmpul de război.

Eri și azi dimineață am primit dela biroul de presă al prim-ministrului următoarele comunicate oficiale telegrafice:

In nordul monarhiei.

Marele cartier general al nostru comunică oficial:

Budapesta 23 Ian. În Polonia, în Galiția-de-vest și în Carpați n'a obvenit nimic de semnala. Ioi-colea de se mai dă câte-o luptă de artilerie, dealtmintearea totul e liniștit, Atacurile îndreptate de Ruși în contra pozițiile noastre din *Bucovina de sud* s'au terminat prin faptul, că trupele noastre au reocupat Cărlibaba, precum și înălțimile, cari predomină orașul. Rușii s'au retras suferind pierderi grele.

Tot astfel am zădărnicit cu totul încercările Rușilor de-a câștiga teren dincoaci de linia *Cărlibaba-Iacobeni*.

Budapesta 24 Ian. — Pe frontul din Galiția și Polonia n'a obvenit nici o schimbare. Prin unii sectori singuratici decurg lapte de artilerie și se desfășură ciocniri mai mici. Focul artileriei noastre l-a silit pe dușman să se retragă înspre sud dela *Tarnow* evacuând iarăș câteva tranșee.

În Carpați situația a rămas neschimbată. I-am respins pe Ruși din unele poziții spre sud dela înălțimile pasurilor.

Pe câmpul de operații dela sud n'a obvenit nici o schimbare.

General de divizie Höfer, locuitorul șeful de stat major.

Pe frontul anglo-franco-ruso-german.

Buletinele oficiale ale marelui cartier general german sunt pentru eri și azi următoarele:

Berlin 23 Ian. Pe câmpul de operații dela vest: Piloți dușmani au aruncat bombe asupra orașelor *Gent* și *Seeburige*, dar fără succes.

Dușmanul a atacat eri după amiază între *Souaien* și *Perthes* în nordul taberei dela *Chalons*. Atacul însă a fost zădărnicit de focul nostru. Dușmanul s'a refugiat în tranșeele sale. Trupele noastre au ocupat o poziție în pădurea argonice, spre vest dela *Fontaine la Mitet*, făcând prizonieri 3 ofițeri și 247 de soldați și capturând 7 mitralieze.

Spre nord-ost dela *Pont-a-Mousson* am respins două atacuri fran-

Scrisoare.

Era în amezai când căpătasem Poruncă să pornim la foc — Noi ne-am făcut îndată cruce Zicându-ne s'avem noroc. Și am plecat cum plec românii Să-și apere ce au mai sfânt Gema sub talpa noastră scoarța Îmbătrânitulul pământ.

Când am ajuns în presajma unei Păduri cu frezmat răpitor Ne-au împărțit pe toți în cete Să 'nalțăm cât mai ușor. Abia intrasem în pădure Când dușmanul ne-a salutat Cu'n glonț de tun ce se spărsese Într'un suspin îndurerat.

Dar noi mergeam tot înainte... Cu toții același gând aveam Să-l punem capul la picioare Cât bați din palmă și nu glumeam. În mijlocul pădurii iată! Un furnicar de oameni mari Erau eroii dela Volga Dușmanii noștri cei mai tari.

Am început îndată focul... Dar nouă nu ne prea plăcea

Să tot puscăm de după arbori Căci plumbul nu prea nimerea. Și căpitanul nostru mândru, Ne-a zis atunci: „băieții mei! Să-l fărâșăm cu baloneta Să ne scăpăm curând de ei.“

Când am ajuns cu ei în față Curajul s'a'nzecat în toți Îi spintecam cu baloneta De nu vedeai făr' numai morți. Muriau doi ruși dar șase 'ndată, Pășiau atunci în locul lor Dar' brațul nostru e mai tare Împarte moarte tuturor.

Pe-un roib cu coșma împletită Lupta volnicul căpitan Și sămăna atâtea moarte În șirul tarelui dușman. Ne 'mbărbăta cu voce dulce Noi ne luptam ca niște lei Să curățim în grabă țara De parveniți și de mișei.

O noapte-albastră a pus capăt Măcelului. Ei s'au retras Luându-și pentru noaptea 'ntreagă Dela ai noștri bun rămas. O mână de oșteni rămasam Și toată noaptea n'am dormit

Ne-am așteptat cu drag eroul Dar' n'zadar, el n'a venit. —

În zori de zi șosește roibul Dar' singur și eu irău 'n vânt În urmă-i clocotea pământul De ne 'ntrecutul lui avânt. Am înțeles atunci totul... Murise căpitanul bun L'am plâns cu toții-o zi întreagă L'am plâns și'l plângem și acum.

Vasile Stoicanea.

acum pe teritoriul păraelor Charnes și Mortier. Grija principală a Germanilor este pentru moment, să conserve șanțurile fără apă.

Nu-și poate cineva închipui, ce au produs Germanii aci. Soldații lor au devenit adevărați oameni de argilă. Cismele, uniforma, armele, fața și mâinile sunt acoperite cu o crustă de argilă, și cu toate acestea dispoziția lor este foarte bună; hrana, în urma muncii bucătărilor de campanie, este excelentă și abundentă. Nu sunt porți; fiecare primește cât vrea. Am fost întreținut două zile din bucătăria de campanie și am găsit mâncarea excelentă. Un soldat primește zilnic până la un kilogram de carne și trei litri de supă, de aceea starea sănătății este excelentă.

La elevațiunea dispoziției contribuie mult și poșta de campanie, care funcționează aci în mod excelent. Am văzut epistole, jredate în patrie la 3, și care au ajuns la 6 la lunii în pădure.

(Din „Noue Fr. Presse“.)

ceze cauzând dușmanului mari pierderi.

În luptele pe care dușmanul le-a început, pentru ca să-și recupe tranșeele, i-am capturat dela 21 Ian. încoaci 7 tunuri și o mitralieză. La Wiesembach am respins atacurile vânătorilor de Alpi. Atacurile repetite de noapte, pe cari dușmanul le-a îndreptat în contra localității Hartmannswellerkopf, au rămas fără succes.

Pe câmpul de operații dela ost în Prusia ostică nu e nimic de semnalat. În Polonia de nord în regiunea Schasnyului am respins atacurile nefinse de Rușilor. I-am scos pe Ruși din localitățile Blino și Gojek. Trupele mai slabe rusești, cari înaintau spre Spital-Gornin, le-am silit să se retragă. Ofensiva noastră în contra sectorului Sucha a progresat. Spre vest dela Chenciny, în regiunea Rowei decurge o vie luptă de artilerie.

Berlin 24 Ian. Pe câmpul de operații dela vest: Ziua de 23 Ian. a trecut fără a putea înregistra vre-un eveniment mai important. În pădurile argonice am respins cu ușurință două atacuri franceze. La Hartmannswellerkopf și spre nord-vest, dela Steimbach, în Voghezi, am progresat. Aici am făcut prizonieri 50 de vânători francezi.

Pe câmpul de operații dela ost: În Prusia ostică și în partea nordică a Poloniei n'a obvenit nici o schimbare. Atacurile noastre îndreptate în contra sectorului Sucha, la Boreymon au fost încununate cu succes. Contra-atacurile dușmane le-am respins cauzând inamicului pierderi grele. Am zădărnicit atacurile rusești îndreptate în contra noastră la Oposno.

Războiul cu Turcii.

Constantinopol 23 Ian. (Telegramă înfrântă) Marele cartier general otoman comunică oficial: Grosul armatei rusești, a cărei încercare de-a ne încununa aripa stângă am zădărnicit-o și—după cum am amintit—se retrage dinaintea contra-ofensivei noastre. Trupele noastre urmăresc dușmanul. În 21 l. cor. trupe englezești au încercat să înainteze sub acoperirea alor trei canoanieri în cntra trupelor noastre, la Korna, dar le-am respins pe deplin cauzându-le pierderi foarte grele. Pierderile noastre sunt mici.

Am jurat marelui principelui de Bălow. Din Roma se comunică:

În unele cercuri politice din Roma circulă cu insistență șvonul că mișcarea incredințată principelui de Bălow ar consta într-o pune bazele pentru o acțiune din partea guvernului italian în favoarea păcii, acțiune ce ar urma să se desfășoare în momentul pe care Germania îl va socoti mai nimerit.

În adevăr, guvernul din Berlin nădăjduiește că făcând pe Italia să primească rolul de arbitru a păcii, își va ajunge un scop îndoit: să împiedice pe Italia de a intra în război și să-și asigure adesiunea regatului italian la Tripla-Alianță după încheierea tratatului de pace.

După cât se șvonește în unele cercuri politice din Roma, guvernul italian, primind propunerile lui von Bülow, ar fi și declarat că e dispus să intervie în favoarea păcii, dar că Italia nu înțelege în nici un chip să renunțe, printr-o promisiune oarecare, la dreptul său de a intra în acțiune, dacă interesele sale vor reclama aceasta în viitor.

Agitație în Italia în favoarea păcii. »Lokalanzeiger« află din Milano că comitetul central al »Ununii medicalelor« a confirmat prin unanimitate voturilor, minus unul, deciziunea ca Italia să nu la parte la războiul european. S'a decis a se face o mare agitație în Italia în favoarea păcii. (W. B.)

Reavoință sau dușmănie?

Zilele aceste țarăși ne-am trezit cu un atac din partea pressei compatrioților noștri sași pe tema patriotismului nostru. Deastădată atacul ni-l adresează deputatul Sibiului E. Neugeboren prin coloanele ziarului »Sleb. D. Tageblatt« făcându-ne printre rânduri vinovați de trădare de patrie și complicită cu cei ce pe stradele Bucureștilor reclamă imediată ocupare a Ardealului cu ajutorul Rusiei.

După acest atac, pe care îl respingem cu indignare, dl Neugeboren o dă pe un ton mai dulce și adăugându-se ca un »binevoitor« al nostru ne doarește, ca să putem dovedi, că totuși n'avem nimic de-a face cu cei cari fac politică rusofilă în țară.

La aceste egiri de neînțeles organul oficial al partidului nostru național dă următorul răspuns la loc:

...»E aceasta o insinuație din cele mai urâte, pentru care nu avem cuvinte destul de aspre spre a o infiera după vrednicie. Se armoniază cercurile conducătoare, să nu se apropie cumva de Români și să le facă niscaiva concesii, penruca nu le merită. Nu sunt de încredere. Să deie întâi dovezi!

Cum adecă, pășirea energetică a pressei române dela noi în chestia Ligei nu e dovadă suficientă despre corectitatea noastră politică? Cele patru sute de mii de soldați români, — de două ori atâția câte sufltele sășești sunt peste tot în Ardeal, — cari își varsă sângele pentru patrie și tron pe câmpul de război, nu dovedesc din destul patriotimul nostru? Cuvântul maiestatic, trimis la Sibiu, despre »de nou probata fidelitate« a poporului nostru nu are valoare și nu numără nimic în fața domnului Neugeboren?...

Protestăm în contra ăstorfel de izbucniri pătimașe, cu atât mai vârtos, că știindu-se pe aici, că dl Neugeboren e omul de absolută încredere al contelui Tisza, mulți vor fi ispițiți să creadă, firește fără temei, că ele ar putea fi cumva inspirate, ori chiar ordonate de cercurile conducătoare».

La aceste constatări și proteste ținem să mai adăugem din parte-ne următoarele:

Modul cum suntem de-un timp încoace apostrofați de presa sășească dela noi, ne face impresia că stăm în fața unei campanii sistematice, care se poartă cu o anumită tendință ascunsă în contra poporului nostru, căci astăzi, când în fața marelui război au amuțit în întreaga presă maghiară atacurile și suspiciunile din trecut, ce noimă au astfel de atacuri tocmai din partea pressei sășești, cu care în timp de pace am trăit în relațiuni destul de prietenești?!

Să-l fie oare d-lui Neugeboren teamă de drepturile ce ni s'au pus în vedere pe baza jertfelor enorme ce le-am adus pe altarul patriei?! Să fie oare o invidie la mijloc sau cine știe ce altă teamă de cele ce vor urma după războiul acesta?!

Stăm de fapt ulmiți, căci nu putem înțelege aceste țesuri suspecte în contra noastră și, dacă avem o dorință, este ca în interesul păcii între Sași și Români, atât în timpul de față cât și după război, conducătorii responsabili ai compatrioților noștri sași să facă tot posibilul, ca să înceteze odată aceste atacuri și suspiciuni fără rost și atât de păgubitoare unei buneînțelegeri, care mai mult ca oricând se impune în împrejurările de față.

Crăciunul soldaților răniți din Făgăraș.

Pentru de a putea procura soldaților răniți din spitalele din Făgăraș o bucurie de sf. sărbători ale Crăciunului, Reuniunile femeilor gr. or. și gr. cat. române din Făgăraș au întreprins o colecție în Făgăraș, și jur, care a fost înecronată de deplin succes. — S'au colectat peste 400 coroane în bani gata, apoi ouă, unt și lapte. În modul acesta a fost posibil a să împărți la circa 600 soldați răniți un mic cadou de Crăciun, care a constat din: o bucată bună de colac, 15 țigarete, 1 batistă,

mere, nuci și 2 deci de vin, cari s'au predat la fie-care soldat fără deosebire de naționalitate împachetate în hârtie, prin însăși membrele reuniunii.

Impărțirea cadourilor s'a făcut în prima zi de Crăciun la 4 oare după amiază mai întâi în spitalul militar al Crucii roșii, unde medicul Dr. Abt a fost așa de amabil de a separa pe soldații români de ceilalți, iar medicul Dr. Vajna le-a ținut o vorbire frumoasă în limba română. La 6 oare searsa a urmat a doua împărțire a cadourilor la spitalul comitatens din loc, unde Doamna prezidentă, Maria Dr. Șerban a adresat soldaților răniți cuvinte calde de mângâiere și înălțare sufletească, la cari i-a răspuns medicul Dr. Berko mulțumind reuniunilor pentru darul oferit soldaților. Un cor mixt sub conducerea dlui învățător Comanariu a delectat pe soldați cu 3 colinde frumoase, cu cari s'a terminat ceremonia.

De remarcat este zelul și mizeria neobosită a doamnelor Maria Dr. Șerban și Maria Cernea, cari au sacrificat totul, ca aceasta surprisă făcută soldaților răniți de sf. sărbători să aibă un succes așa de frumos și neașteptat.

Un asistent.

Cazul lui Andrei Tălianu, honved din Veneția-de-sus.

Un caz interesant și caracteristic de »părsire arbitrară a serviciului militar« s'a judecat zilele trecute la tribunalul militar din Cluj. Pe banca acuzaților stătea țăranul Andrei Tălianu din Veneția-de-sus. Fiind debaterile tribunalului militar în această chestie un episod interesant și totodată emoționant al vremurilor actuale ținem să dăm descrierea autentică, de astădată obiectivă, pe care i-o face ziarul maghiar din Cluj »Ujság«, cel care în alte vremuri publice permanent frumoasa rubrică »Hiradás az őstörönyből« (Alarma din turnul de veghe), în care urmărea pas de pas mișcările social-culturale ale valahilor trădători, comentându-le după cunoscutul tipic.

Sub titlul »Honvedul cel schtop« »Ujság« scrie: »Tribunalul se întrunește. În scaunele judecătorești iau loc ofițeri în uniforme înalți și eșarpe de serviciu. Numai în fotoliul apărării la loc un civil: avocatul din Cluj d. Dr. Aurel Isacu Iuca.

Prezidează maiorul din arma jandarmeriei Ladislau Gómöri; la stanga acestuia la loc asesorul Francisc Vajna, locotenent de honvezi, iar în dreapta e locotenentul-auditor Dr. Carol Bóka, care conduce debaterile. Acuză o susține dl Dr. Romul Pap, locotenent-auditor în rezervă.

Se dă ordinul: »Să se introducă acuzații« și pe o ușă laterală e adus un honved bătrân. În decursul debaterilor însă ne-am convins că nu e chiar atâta de bătrân. E de 29 de ani, îl cheamă Andrei Tălianu și e econom. Încă de când au răsunat primele bubururi de tun și ropote de pușcă, el era acolo în Galicija cine știe în care tranșeu și de-atunci nu-și poate purta un picior, — Mi l'a nimerit o șrapneă — spune el pu tristete — și-asa o să rămână pentru vecie.

Procurorul îl acuză de delictul părsirii arbitrară a serviciului, deoarece a plecat fără permisiune din Sibiu acasă, la soția-sa, în Veneția-de-sus.

— Al înțeles acuza?

— Da.

— De ce te-ai dus?

— Pentru că soția-meă era bolnavă și nu putea veni la Sibiu, iar eu n'am mai putut, mi-era dor tare de ea, voiam să-mi-o văd cât mai curând.

Cuvintele aceste-le rostii cu o nepusă duioșie. Din tremurarea glasului lui puteai auzi par-că desprinzându-se mustrele: Ei bine domnii mei, eu am fost în război, eu mi-am jertfit sănătatea și totul pentru țară vedeți, că a-cum am ajuns schilav, doar' vreau avea deci și eu baremi dreptul ca să-mi cercetez soția bolnavă!...

Nefind martori de arcultat, cuvântul e al procurorului, care vorbește scurt și având în vedere schilăvia acuzatului, precum și faptul, că acuzatul era în România pe vremea când s'a decretat mobilizarea și de acolo a venit de bunăvoie că să se înroleze; acuzatul a venit dintr'un stat neutru de unde conform dreptului internațional nimeni nu e îndatorat să se anunte

Urmează apărătorul: Dr. Aurel Isac jun. Acesta într'un discurs cald și frumos înzistă asupra faptului, că acuzatul era în România pe vremea când s'a decretat mobilizarea și de acolo a venit de bunăvoie că să se înroleze; acuzatul a venit dintr'un stat neutru de unde conform dreptului internațional nimeni nu e îndatorat să se anunte

la serviciul militar, ci dacă a venit, a venit fiindcă și-a ținut de datorință morală ca să grăbească la apărarea patriei. Între actele de împrejurări cade dela sine posibilitatea fînțării unui delict de »părsire arbitrară a serviciului« pentru că această definiție prin circumscriere adecă »părsire arbitrară a serviciului«, presupune întodeuna voința de a se scăpa de serviciul militar. Apărătorul cere achitarea acuzatului.

Judecătorii se retrag și peste un sfert de ceas aduc cel mai frumos și cel mai uman verdict: »Judecătoria îl liberează pe acuzat de sub acuza și toate consecințele acestela».

Motivele sunt lucru secundar. Ele de altminterea sunt destul de evidente acolo, în adâncul privirilor triste și duioase ale acuzatului, în piciorul lui schilav pe vecie, îmbrăcat în haine vînete soldătești și în însăși constituția, care spune că omul acesta nu poate fi vinovat. Judecătorii au fost drepti și marțimești, când prin judecata lor au pus pe piciorul mușchi și scutur al honvedului schilav strălucitoarea medalie de aur a umanității.

Soldați români din Bucovina executați de Ruși. Ziarul »Az Est« primește din Bistrița următoarele:

Din izvor vrednic de încredere aflăm despre o hotărâre nemotivată și barbară, ce a luat-o comandantul trupelor rusești din Bucovina, ce nu poate rămânea fără grave urmări. Tinerimea română din Bucovina, care mai toată aparține serviciului obligator, a înființat o legiune română după modelul legiunii polone și care aparține armatei regulate, fiind împărțită cadrelor militare corespunzătoare. Această legiune a fost provăzută cu cele de lipsă și cu arme de către comandantul armatei, iar alimentarea o îngrijește comanda de etape regulată. Legiunea a primit în semn de recunoștință pentru simțământul patriotic și de jertfă, numirea de »Legiunea română«, iar limba de comandă e cea românească.

Unii dintre acești legionari au ajuns ca prizonieri ai Rușilor, iar comandantul trupelor dușmane, i-a lăsat să-i execute cu ocaz motivare de rea credință, că voluntarii legiunii române sunt trupe neregulate. Această cruzime revoltătoare, care constituie o călcare a dreptului internațional, a rămas ascunsă cercurilor românești, în care a produs o adâncă mâhnire și totodată o îndărăjire nespusă.

ȘTIRI.

— 12 Ianuarie v. 1915.

† Dr. Atanasie M. Marienescu. Din Sibiu ne vine vestea tristă despre moartea distinsului om de literă și membru ordinar al »Academiei Române« Dr. Atanasie M. Marienescu în frumoasa vârstă de 85 ani după o viață laborioasă și închinată binelui și propășirii neamului românesc. Familia intristată a lansat din acest prilej dureros următorul anunț funebrel:

Subscriși cu inima înfrântă de durere anuoșă, că scumpul lor soț, tată, moș, frate și cumnat. Dr. Atanasie Marienescu jude reg. de tablă în retragere, membru ordinar al »Academiei Române de științe« din București ș. a. și-a dat nobilul său suflet în mâniele Creatorului, Mercurul, în 20 Ianuarie st. n., la 2 ore p. m., în al 85-lea an al etății.

Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor depune spre etern repaus în cimitierul central al orașului, Sâmbătă, în 23 Ianuarie st. n., la 2 ore după amiază, din Biserica-Catedrală gr. ort. română (str. Măcelariilor) Fie-i memoria binecuvântată!

Sibiu, în 8/21 Ianuarie 1915. Văd. Ana Marienescu n. Brote soție, Eugen și Delia măr. Popoviciu fiu și fiică. Văd. Maria David, Grigoriu Marienescu soră și frate. Catinca Marienescu, Liviu și Victor Brote, văd. Iustina Dr. Sândeian cumnată și cumnate. Margareta Marienescu n. Molnár noră. Dr. Lăzar Popoviciu ginere. Ana, Iosif și Ștefan Marienescu, Delia, Marius și Octavia Popoviciu nepoți și nepoate.

Adresăm familiei intristate sincere condolențe.

Decorat. D-l Cornel Dragiel, originar din Oravița, sublocotenent la artileria de câmp la reg. 20 din Timișoara, de prezent pe câmpul de luptă, e distins cu crucea de merite mil. cl. III. cu decorația de război.

Reprezentanța orașului Brașov va ținea Mercuri în 27 Ian. 1915 la oarele 3 p. m. e ședință ordinară.

În vederea acestui adunări d-l Ioan Lengheru, președintele clubului român, convoacă pe această cale pe membrii români ai consiliului comunal la o consfătuire, care se va ținea mâne, Marți, la oarele 6 seara în localitatea casinei române din Târgul Inului.

Necrolog. Reuniunea femeilor române din Făgăraș și jur cu profundă durere face cunoscută ireparabila trecerea la cele vecinice a mult meritatei și neuitatei sale președintă spectacula doamnă Lucreția Dr. Micu născ. Negrea întâmplată Miercuri în 20 Ianuarie n. a. c. în floarea vieții sale.

Osâmintele pământești ale mult prețuitei defuncte se vor așeza spre vecinica odihnă Vineri, în 22 l. c. la 2 oare după amiază, în cimitierul gr. cat. din loc, după ritul bisericii gr. cat. Fie-i țărâna ușoară și numele ne uită! Făgăraș, la 21 Ianuarie 1915. Pentru Comitet: Văd. Maria Cernea născ. Chișorean, v.-președintă. Andrei Stroia, secretari reun.

Răniți români, cari ne cer ziare, cărți, se mai află în număr mai mare în următoarele spitale ale Monarhiei: Rothes Kreuz Reservespital Wien 4. Bez. Waltergasse.

În spitalele din Zagreb. Pentru răniți din aceste spitale se pot trimite ziare, cărți etc. la adresa d-nei Văd. A. Matheiu, Zagreb Str. Jurisic 17 II.

Przemysl se scrie numele unei fortărețe de a-le noastre, din Galicija astăzi împresurată de armata dușmană, rusească. Cine nu știe cum să cetește, trebuie să-și rupă limba și gură, când îl pronunță. Cuvântul se cetește și rostește: Psemis. Miron Costin în »Letopisețele« sale încă pomenește de fortăreața aceasta și o numește: Premisla (Vezi: Cogălniceanu, Cronicele României, vol. 1. p. 245).

Sensibilitate de mamă. Lucian Descaves într'un articol prim publicat în »Le Journal«, povestește un fapt duioș a cărui autenticitate o garantează.

O mamă primește de la copilul ei, trimis rânt la un spital, următoarea scrisoare:

»M'au înaintat căprâr. La o cercetare făcută cu o patruză, am omorât un neamț. Vezi mamă cum mi-am îndepănit datoria către țară!»

Mamă-sa i-a răspuns:

»Dragul mamei sunt mândră de tine, dar am plâns primind scrisoarea ta. Sărăcui neamț, o fi avut și el mamă, și poate soție, și poate copii care-l așteaptă!... Nu s'ar putea, viteazul mamei, să i rănești numai, să nu-i mai omori?»

»Ar fi destul atât!»

Aviz abonaților noștri.

Rugăm cu insistență pe anorații noștri abonați, cari încă nu și-au reînnoit abonamentul pe anul curent precum și pe cei cari ne-au rămas datorii cu plata abonamentului pe anul trecut, să binevoiască să-și reînnoiască abonamentul respective să-și achite restanțele ca să nu fim siliți a le sistă trimiteria ziarului.

Aducem la cunoștința On. noștri abonați, că în urma noii comunicații excepționale pe căile ferate introduse în zilele din urmă, ziarul nostru va sosi mai târziu, ca de regulă, la locul destinației; atât oficiile poștale însă cât și administrația noastră vor căuta să facă tot posibilul, ca ziarul să ajungă cât mai curând în mâinile On. abonați. Rugăm deci pe abonații noștri să treacă cu vederea această întârziere, la care le sosesc eventual diferiți numeri ai ziarului, deoarece aceasta nu se face din vina noastră.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu : Branisce & Comp. Redactor responsabil: Ioan Lacea.

Anunțuri
primește Administrațiunea
Gazetei Transilvaniei
cu prețurile cele mai
MODERATE.